

Liite 2. Keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot

Autamme juurtumaan

Tavoitteet: Muutto Lappiin on asuinpaikkakunnasta ja maahantulooperusteesta riippumatta sujuvaa, joustavaa ja maahanmuuttajien tarpeiden mukaista siten, että tulijan on helppo kiinnittyä ja juurtua. Tämän seurauksena maahanmuutto Lappiin kasvaa ja maahanmuuttaneiden poismuutto Lapista vähenee.	
Keskeiset toimenpiteet	Vastuutahot
Lapista koti	
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme muuton jälkeistä asettautumista ja kotoutumista Lapissa ja sen kunnissa maahanmuuttaneiden tarpeita vastaavana asiakaslähtöisenä palvelukokonaisuutena, jonka avulla maahanmuuttaneet juurtuvat Lappiin. - Tuomme eri toimijoiden palveluita yhteen siten, että asiakkaille voidaan suunnitella yksilöllisiä palvelupolkuja. - Huomioimme asettautumis- ja kotoutumispalveluissa maahanmuuttaneiden koko perheen ja elämän kaikki osa-alueet (esimerkiksi koulutus, työ, terveys ja vapaa-aika). - Huomioimme maahanmuuttaneiden yksilölliset tarpeet ja tavoitteet asettautumista ja kotoutumista edistävissä suunnitelmissa ja toimenpiteissä. - Kehitämme palveluja ja maahanmuuttotyön ja kotoutumisen edistämistä koskevan työn tehtäviä ja rooleja niin, että kaikki maahanmuuttaneet maahanmuuton syystä riippumatta tulevat huomioiduksi.	Kunnat TE-palvelut HVA Palveluita tuottavat yritykset ja järjestöt
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme kunnissa maahanmuuttajien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita niin, että maahanmuuttanut saa asuinpaikastaan ja maahantulon syystä riippumatta oikea-aikaisesti ja matalalla kynnyksellä tietoa, neuvontaa ja ohjausta niin maahanmuuton alkuvaiheessa kuin myöhemminkin. - Kunnat käynnistävät maahanmuuttajien matalan kynnyksen neuvontapalveluja ja tekevät tarvittaessa yhteistyötä siten, että kaikissa Lapin kunnissa saa matalalla kynnyksellä tarvitsemaan tukea.	Kunnat
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme monipuolisia ja monikanavaisia koulutusmahdollisuuksia, jotka ovat ajasta ja paikasta riippumattomia. - Toteutamme koulutusten hankintoja myös ylimaakunnallisesti ja valtakunnallisesti. - Erityisesti sujuvoitamme koulutuspolkuja kotoutumiskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä. - Kiinnitämme huomiota maahanmuuttajiin, joiden kielitaito ei ole kehittynyt tavoitteiden mukaisesti ja luomme heille yksilöllisiä ratkaisuja kielitaidon parantamiseen.	ELY-keskus TE-palvelut Koulutuksen tuottajat
<ul style="list-style-type: none"> - Luomme Lapissa oleville maahanmuuttajille sellaisen kielikoulutustarjonnan, että se vastaa eri kielitaitotason omaavien maahanmuuttaneiden suomen kielen opetuksen tarpeisiin.	ELY-keskus TE-palvelut Koulutuksen tuottajat
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien kuntaan sijoittumista niin, että kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen tapahtuu viranomaisten välisen monialaisen yhteistyön voimin ja kumppanuudessa kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. - Varmistamme, että Lapin kunnissa on saatavilla tarvittava määrä kuntapaikkoja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien pakolaisten vastaanottoon.	ELY-keskus Kunnat HVA TE-palvelut

Sujuvasti Lapissa	
<ul style="list-style-type: none"> - Huomioimme kunnissa maahanmuuttaneiden tarpeet kaikessa kuntalaisille suunnatussa neuvonnassa. - Viestimme kunnissa selkeästi, monikanavaisesti ja tarvittaessa monikielisesti siten, että kunnissa asuvat vieraskieliset tietävät ja tuntevat julkiset palvelut ja osaavat tarvittaessa hakeutua palveluiden piiriin. - Hyödynnämme tiedottamisessa olemassa olevia monikielisiä sähköisiä tieto- ja neuvontapalveluja sekä laadimme tarvittaessa paikallisia oppaita ja ohjeita. 	Kunnat
<ul style="list-style-type: none"> - Parannamme peruspalveluiden toimivuutta maahanmuuttaneille. Varmistamme, että eri palveluissa on riittävästi tietoa ja osaamista uudistuvasta kotoutumislainsäädännöstä, tulkkauspalveluista sekä valmiudet kohdata ja palvella erilaisia maahanmuuttaneita. - Luomme maahanmuuttaneille mahdollisuuksia osallistua peruspalveluiden kehittämiseen. - Lisäksi kehitämme kuntien ja hyvinvointialueen henkilökunnan monimuotoisuusosaamista, palveluosaamista, kielitietoisuutta ja kielitaitoa. 	Kunnat HVA
<ul style="list-style-type: none"> - Huolehdimme varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa siitä, että vieraskielisille lapsille kehittyvä ja monipuolisen jatkokoulutautumisen mahdollistava suomen kielen taito. - Kiinnitämme erityistä huomiota oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen saapuneisiin nuoriin. 	Kunnat Oppilaitokset
<ul style="list-style-type: none"> - Edistämme monipuolista ja kohtuuhintaista asumista ja olemassa olevan asutokannan monipuolista käyttöä siten, että asumisesta ja sen ratkaisuista kehittyisi kuntiin veto- ja pitovoimatekijä. - Kehitämme kunnissa ennakkoluulottomia ja innovatiivisia asumisen ratkaisuja rakennuttajien, sijoittajien ja työnantajien kanssa. 	Kunnat Rakennusyritykset Työnantajat
Ketterästi Lapissa	
<ul style="list-style-type: none"> - Toteutamme kotoutumista edistävää toimintaa monialaisena verkostoyhteistyönä niin maakunnassa, kuntien välisessä yhteistyössä kuin yksittäisissä kunnissa. Yhteistyön tulee olla sekä henkilöiden että rakenteellisesti organisaatioiden välistä. - Teemme maahanmuuttotyötä moniammatillisesti ja toimijoiden erilaisia osaamisia arvostaen. - Kehitämme systemaattista ja ennakoivaa tiedolla johtamista yhteistyömme pohjaksi ja pitkäjänteisten ja pysyvien ratkaisujen luomiseksi. 	ELY-keskus Kunnat TE-palvelut HVA Järjestöt
<ul style="list-style-type: none"> - Lapissa viranomaiset ja järjestöt tekevät vahvaa yhteistyötä asettautumisen ja kotoutumisen edistämiseksi. - Maahanmuuttaneiden järjestöt ja maahanmuuttaneet voivat osallistua ja vaikuttaa aktiivisesti maahanmuuttoa ja kotoutumista edistävän työn sisältöihin ja toimintatapoihin. 	ELY-keskus Kunnat TE-palvelut HVA Järjestöt

Onnistumme yhdessä

<p>Tavoitteet: Lappiin muuttaa työpaikoilla tarvittavia osaajia ja opiskelijoita perheineen. Kohdennamme työvoiman houkuttelun muuttohalukkaisiin henkilöihin työvoimatarpeiden mukaisesti niin kotimaassa kuin kansainvälisesti, ja houkuttelua tehdään suunnitellusti ja kohderyhmien toiveet tuntien. Maahanmuuttaneet opiskelevat, työllistyvät ja toimivat yrittäjinä eri puolilla Lappia. Tulevaisuudessa monimuotoisuudesta tulee tämän myötä lappilaisilla työpaikoilla arkea. Osuvat työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistävät palvelut tukevat niin työnhakijaa, työnantajaa, työyhteisöä kuin yrittäjäksi haluavaa. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä kaikilla koulutusasteilla nousee. Täällä opiskelevilla kansainvälisillä opiskelijoilla on hyvät väylät harjoitteluun ja työllistymiseen lappilaisiin työpaikkoihin.</p>	
Keskeiset toimenpiteet	Vastuutahot
Osaajaksi Lappiin	
<ul style="list-style-type: none"> - Vahvistamme Lapin ja sen kuntien osaaja- ja asukasmarkkinointia ja uudistamme Lappi-brändiä siten, että se tukee entistä vahvemmin koulutus- ja työperusteista maahanmuuttoa. - Tunnistamme Lapin kunnissa elämiseen, asumiseen ja työntekoon liittyviä kuntakohtaisia vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä ja hyödynnämme niitä paikallisessa ja maakunnallisessa houkuttelutyössä. - Huomioimme ne kilpailukykytekijät, jotka erottavat meidät muista alueista. 	<p>Lapin liitto Kunnat House of Lapland ELY-keskus TE-palvelut Työnantajat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tuomme Lapin yritysten ja työpaikkojen nykyaikaisuuden esiin markkinoinnissa. - Nostamme Lapissa toimivien yritysten menestystarinoita markkinoinnissa ja viestinnässä esille, jotta kiinnostus Lapissa olevia työmahdollisuuksia kohtaan kasvaa. - Hyödynnämme yhteistä brändimarkkinointia ja osaajien houkutteluun luotavia yhteisiä ratkaisuja ja alustoja (esim. Work in Lapland ja Study in Lapland). Kehitämme yhdessä virtuaalista International House of Lapland -palvelukokonaisuutta. 	<p>Lapin liitto Kunnat House of Lapland ELY-keskus TE-palvelut Työnantajat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Houkuttelemme Lappiin työntekijöitä erityisesti nykyisen ja ennakoitun työvoimapulan ja yhteisen kansainvälisen rekrytoinnin alueellisen toimintasuunnitelman mukaan. - Tunnistamme houkuteltavat kohderyhmät osaajatarpeen perusteella ja kohdistamme houkuttelua julkisten ja yksityisten työnantajien tarpeiden mukaisesti. - Toteutamme työvoimapulan mukaisia kohdennettuja kampanjoita ja tapahtumia kotimaassa ja muualla maakunnallisia ja paikallisia vahvuuksia hyödyntämällä. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työnantajat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme houkuttelussa ja rekrytoinnissa tarvittavia palveluja (esimerkiksi puoliso-ohjelmat, lähtömaakoulutukset ja -orientaatiot). - Kehitämme myös kansainvälisille opiskelijoille kieli- ja orientaatiokoulutusta ennen maahantuloa. - Hyödynnämme erilaisia "brändilähettiläitä" ja "Ambassador-verkostoja" yksilömarkkinoinnissa muiden alueiden ja kuntien kokemusten pohjalta. - Luomme kuntiin asettautumisen tueksi toimintoja kuten kuntakummeja, kuntien yhteyshenkilöitä muuttajille sekä erilaisia uusien kuntaisten tervetulo tapahtumia. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työnantajat Kunnat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Luomme kansainvälisten osaajien ja heidän perheidensä houkutteluun ja rekrytointiin liittyviä kohderyhmäkohtaisia palvelukokonaisuuksia. Huomioimme näissä palvelukokonaisuuksissa erilaisten kohderyhmien tarpeet. - Hyödynnämme aktiivisesti kunnissa ja eri hankkeissa tehtyä työtä houkuttelun tueksi ja asettautumispalveluiden luomiseksi. - Varmistamme, että osaajien houkuttelua tekevien toimijoiden ja niiden hankkeiden välillä on riittävästi tiedonvaihtoa ja koordinaatiota. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työnantajat Kunnat</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Teemme yliaalueellista yhteistyötä (esim. omakieliset yhteiskuntaorientaatiot) ja ohjaamme valtakunnallisiin palveluihin. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Pidemmällä tähtäimellä luomme Lappiin pysyvän kansainvälisten rekrytointien mallin, joka ottaa huomioon kansallisella tasolla tehtävän työn ja alueelliset ja paikalliset tarpeet. - Toteutamme TE24-uudistuksen siten, että koulutus- ja työperusteisen maahanmuutolle muodostuu vahvat ja pysyvät rakenteet. - Tunnistamme ja hyödynnämme yritysten ja investointien houkuttelun yhteydet kansainvälisten osaajien ja yrittäjien houkutteluun. - Pidämme vuoropuhelun yritysten ja viranomaisten välillä tiiviinä, jotta tarpeisiin voidaan vastata mahdollisimman nopeasti. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työntajat Kunnat Valtakunnalliset toimijat</p>
<p>Monimuotoinen työpaikka</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Tuemme työnantajia maahanmuuttaneiden rekrytoinnissa ja perehdytyksessä sekä työyhteisön monimuotoistumisessa, monimuotoisuuden johtamisessa, kielitietoisien työotteen ja työntekijöiden kielitaidon ja monikielisen työyhteisön kehittämisessä. - Hyödynnämme TE-palveluiden palveluvalikoimaa täysimääräisesti työnantajien tukemiseksi. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työntajat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Vaikutamme työnantajien ja työyhteisöjen asenteisiin kansainvälisyyttä ja monimuotoisuutta kohtaan esimerkiksi viestimällä aktiivisesti kansainvälisten osaajien merkityksestä työnantajille, jotta ennakkoluulot kansainvälisyyttä ja monimuotoisuutta kohtaan vähenevät. - Kannustamme ja tuemme julkisia ja yksityisiä työnantajia kehittämään rekrytointikäytäntöjä siten, että maahanmuuttaneet huomioidaan paremmin kohderyhmänä (esimerkiksi englanninkieliset ilmoitukset ja anonyymi rekrytointi). - Kehitämme kaikissa työpaikoissa rekrytointiprosesseja siten, että maahanmuuttaneilla on nykyistä paremmat mahdollisuudet hakea myös vakinaisiin asiantuntija- ja johtotehtäviin. - Kiinnitämme huomiota maahanmuuttaneiden etenemiseen urapoluilla asiantuntijoiksi ja johtotehtäviin. 	<p>ELY-keskus TE-palvelut Työntajat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Täsmäkielitaito riittää. Kiinnitämme erityistä huomiota ala-, työpaikka- ja tehtäväkohtaisiin suomen kielen taitovaatimusten todelliseen perusteltuun tarpeellisuuteen emmekä edellytä tätä korkeampaa kielitaitoa. - Kehitämme työpaikoilla tapahtuvaa tukea ja ohjausta vähäisemmän kielitaidon omaavien tukemiseksi. 	<p>Työntajat TE-palvelut</p>
<p>Tekijäksi Lapissa</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Varmistamme riittävät ja laadukkaat työllistymistä tukevat palvelut ja toimenpiteet kaikissa kotoutumis- ja työllistymispolun vaiheissa eri puolilla Lappia. - Hyödynnämme TE-palveluiden palveluvalikoimaa (esimerkiksi työkokeilut, palkkatuki, työpaikkasuomi-koulutus, työhönvalmennus ja rekrytointikoulutukset) täysimääräisesti maahanmuuttaja-asiakkaiden työllistymiseksi. - Hyödynnämme aktiivisesti jo olemassa olevia monitoimija-alustoja (esim. Ohjaamo ja Osaamo). 	<p>TE-palvelut Kunnat ELY-keskus</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Toteutamme palveluja kielitietoisesti, jotta palvelut ovat maahanmuuttaja-asiakkaan kannalta mahdollisimman tuloksellisia. - Viestimme palveluista niin, että tietoisuus olemassa olevista palveluista ja mahdollisuuksista työnantajien piirissä kasvaa nykyisestään. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Sujuvoitamme palvelupolkuja. - Tarjoamme yksilöllistä työnhaun tukea sitä tarvitseville. - Kehitämme aktiivisesti vaikeammin työllistyvien maahanmuuttaneiden mahdollisuuksia työllistyä matalalla kynnyksellä. - Luomme työnantajille kannustinmallin nuorten ja ulkomaalaisten työllistämiseen. - Kehitämme kausityöntekijöiksi tulevien maahanmuuttajien mahdollisuuksia kokovuotiseen työhön esimerkiksi tuomalla yhteen useita eri työnantaja. 	<p>TE-palvelut Kunnat ELY-keskus</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme edelleen aikaisemman osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen käytäntöjä niin, että aiempi osaaminen on alusta pitäen ura- ja koulutuspolkujen suunnittelun pohjana. - Ohjaamme ulkomaisten tutkintojen tunnustamiseen. 	<p>TE-palvelut Kunnat ELY-keskus Oppilaitokset</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Vahvistamme opiskelun ja työnteon yhdistäviä koulutusvaihtoehtoja kuten oppisopimuksella tapahtuvaa koulutusta. - Kartoitamme oppisopimuskoulutuksen kehittämistarpeet (esimerkiksi yritysten kiinnostus ja korkeakoulutettujen oppisopimukset). - Kehitämme edelleen työpaikoilla tapahtuvaa oppimista (ml. kielitaito) ja joustavia vaihtoehtoja osaamisen täydentämiseen (ml. ammatti- ja koulutusalaakohtainen suomen kielen koulutus) yhdessä työnantajien kanssa. 	<p>TE-palvelut Kunnat ELY-keskus Oppilaitokset</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Kannustamme maahanmuuttajia yrittäjiksi ja ohjaamme maahanmuuttajia paikallisten ja seudullisten yrityspalvelujen piiriin. Kehitämme näiden palvelujen monikielisyyttä ja käytettävyyttä maahanmuuttaneiden näkökulmasta. - Varmistamme, että myös yrittäjät voivat parantaa suomen kielen taitoaan. - Lisäämme tietoa (kevyt)yrittäjänä toimimisesta toteuttamalla selko-/monikielisiä yrittäjyyškoulutuksia ja -infoja sekä oma-/selkokielistä ohjausta. 	<p>TE-palvelut Kunnat ELY-keskus Seudulliset yrityspalvelut</p>
<p>Opinnoista töihin</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Panostamme kiinnittymiseen jo koulutuksen hakuvaiheesta lähtien eli esimerkiksi kaikessa viestinnässä ja materiaalisissa koulutukseen valituille. - Hyödynnämme lähtömaakoulutuksia myös kansainvälisten opiskelijoiden yhteydessä heidän odottaessa opintojen alkamista. 	<p>Oppilaitokset Työnantajat Kunnat</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tuemme yhdessä kansainvälisten opiskelijoiden asettautumista opiskelupaikkakunnille. - Kiinnitämme erityistä huomiota opintojen alusta lähtien Lapissa koulutuksessa olevien kansainvälisten opiskelijoiden työllistymiseen Lappiin. - Kehitämme tavoitteellisesti opiskelijoiden suomen kielen taitoa (ml. ammatti- ja koulutusalaakohtainen opetus), digitaitoja, uraohjausta, mentorointia, työnhakutaitoja, työelämävalmiuksia, harjoittelu- ja työpaikkojen saantia sekä ammatillista verkostoitumista ja työnantajakohtaamisia esimerkiksi yrityskummien avulla. 	<p>Oppilaitokset Työnantajat Kunnat</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Parannamme opetushenkilöstön kielitietoisuutta ja monimuotoisuusosaamista. - Hyödynnämme kansainvälisiä opiskelijoita parempien ja osuvampien palveluiden kehittämisessä. - Panostamme kaikilla koulutusasteilla maahanmuuttaneiden yksilölliseen ohjaukseen. - Opetamme suomen kieltä ja yhteiskuntatietoa myös kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa, jotta kiinnittyminen Lappiin ja työllistyminen lappilaisiin työpaikkoihin sujuvoituisi. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme alueen koulutustarjontaa ja tutkinto-ohjelmien vastaavuutta alueen elinkeinoelämän ja työnantajien tarpeisiin tiivistämällä oppilaitosten ja työnantajien yhteistyötä. - Lisäämme työnantajien tarpeiden mukaan jatko- ja täydennyskoulutusta aloille, joilla koulutusta ei Lapissa nykyiseltään järjestetä. 	Oppilaitokset Työnantajat Kunnat

Kohtelemme toisiamme reilusti

Tavoitteet: Maahanmuuttaneilla on Lapissa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnan kehitykseen. Lisäksi on tärkeää, että maahanmuuttaneiden on hyvä ja turvallista elää täällä. On myös tärkeää varmistaa, että maahanmuuttaneiden oikeus koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon, terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin toteutuu.	
Keskeiset toimenpiteet	Vastuutahot
Avoin Lappi	
<ul style="list-style-type: none"> - Viranomaiset, järjestöt ja kaikki muut keskeiset toimijat sitoutuvat Lapin ETNO:n alueen toimintasuunnitelman toteuttamiseen rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. 	Viranomaiset Yritykset Järjestöt Kaikki lappilaiset
<ul style="list-style-type: none"> - Jokainen lappilainen voi omilla asenteillaan ja toiminnallaan vaikuttaa ja toimia yhdenvertaisuuden ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi arjessa, vapaa-ajalla, oppilaitoksissa ja työelämässä. Vastaanottavuus, avoin kohtaaminen ja myönteinen suhtautuminen ovat kaikille kuuluvia asioita. - Edistämme yhteisöllisyyttä ja avoimuutta tuomalla viestinnässä esiin tarinoita Lappiin juurtuvista ja juurtuneista maahanmuuttajista sekä positiivisista kohtaamisista ja vieraanvaraisista yhteisöistä, jotka ovat tässä apuna. - Vaikutamme asenteisiin myös tiedottamalla ja kouluttamalla perus- ja ihmisoikeuksista ja korostamalla demokraattisia arvoja, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. 	Kaikki lappilaiset Työpaikat Järjestöt ja vapaa-ajan yhteisöt Kaikki toimijat
<ul style="list-style-type: none"> - Sitoudumme kaikki rasismien, syrjinnän ja vihapuheen osalta nollatoleranssiin. - Torjumme viharikollisuutta ja vihapuhetta aktiivisesti. - Edistämme eri väestöryhmien turvallisuutta rasismien ja syrjinnän vastaisen työn kautta. - Muutamme turvattomuutta aiheuttavia paikkoja turvallisiksi. 	Viranomaiset Yritykset Järjestöt Kaikki lappilaiset
<ul style="list-style-type: none"> - Neuvomme työntekijöitä ja työnantajia työelämän säännöksistä ja pelisäännöistä ja valvomme ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen ja työolosuhteiden toteutumista. 	Työnantajat Työsuojeluviranomaiset Työmarkkinajärjestöt
Reilusti Lapissa	

<ul style="list-style-type: none"> - Edistämme kunnissa aktiivisesti maahanmuuttaneiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. - Huomioimme yhdenvertaisuuden ja hyvät väestösuhteet palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. - Kannustamme Lapin kuntia paikallisten neuvottelukuntien muodostamiseen hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. 	Kunnat
<ul style="list-style-type: none"> - Rohkaisemme vapaa-ajan toimintaan liittyviä yhteisöjä ja järjestöjä suuntaamaan tiedotusta toiminnastaan maahanmuuttaneille ja huomioimaan maahanmuuttajat aktiivisina toimijoina. - Varmistamme, että tietoa vapaa-ajan mahdollisuuksista jaetaan saavutettavasti. - Kehitämme maahanmuuttaneiden ja kantaväestön matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja ja kohtaamisia samoin kuin erilaisia vapaaehtoisuuteen perustuvaa tuki- ja ystävöimintää. - Vahvistamme maahanmuuttaneiden yhteiskunnallista ja poliittista osallistumista tukevia toimia esimerkiksi tiedottamalla osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista. 	Järjestöt ja vapaa-ajan yhteisöt Kunnat
<ul style="list-style-type: none"> - Laadimme organisaatioissa yhdenvertaisuussuunnitelmia, joita toteutamme ja seuraamme aktiivisesti. - Kehitämme niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla organisaatioiden moninaisuutta ja sen hyvää johtamista. 	Viranomaiset Yritykset Järjestöt
<ul style="list-style-type: none"> - Kiinnitämme paikallisella tasolla erityistä huomiota maahanmuuttaneiden lapsiperheköyhyyden ehkäisyyn ja lievittämiseen ja lasten ja nuorten hyvinvointiin. - Lisäksi kiinnitämme erityistä huomiota maahanmuuttajanaisten osallisuuden parantamiseen liittyviin toimenpiteisiin. 	Kunnat HVA Järjestöt